

nekoliko navzdol, potem pa dolgo časa navkreber. Zlasti ta pot je težavna v začetku, kjer se gre v stran od prvotne in prave poti po ovinku. Prvotno pot do kraljeve rakve so namreč zidarji zadelali z močnim kamenom, zato so naredili preiskovalci drugo pot, po kateri se pride do mogočnega hodišča in potem do prave grobne votline, zidane iz granita. Ta votlina ni popolnoma sredi piramide in je nad 10 m dolga, nad 5 m pa široka in visoka. Ob zapadni steni stoji granitna rakev, kot kako korito, brez lepotičja. Tu je počivalo truplo mogočnega kralja Hufu-a. Sedaj ni o njem sledú. Pod to dvorano je druga dvorana, v kateri je bila mumija kraljičina. Do nje treba iti po nižjem tesnem hodniku. Tudi ta je iz granita, a čisto prazna.

Umeva se samo ob sebi, da ne moreš iti v te votline brez vodnika in luči. Oboje preskrbé z neukrotljivim usiljevanjem krepki domači Beduvini, katerih je todi na izbiro.

Potnika jako mika, da gre tudi na piramido. Videl sem moške in ženske, katere so vlekli Beduvini za obe roki od kamena do kamena. Treba se je tem ljudem čisto prepustiti, zakaj sam pač ne moreš plezati, še manj pa skakati, ker so posamezni kameni po meter visoki. Mene ni mikalo mučiti se po skalah. Rekli so mi v Kajiri, da me bodo potem več dnij roke bolele. Mislim, da bi jih ne bili izpulili, in težav se tudi nisem bal: mikalo me pa ni zato, ker se mi ni zdelo prav nič posebnega stati na vrhu piramide. Morebiti mé bode bolj mikalo drugič, če jo zopet obiščem. (Dalje.)

Slovstvo.

SLOVENSKO SLOVSTVO.

Izza mladih let. Pesmi Frana Gestrina. Celje 1893. Založil dr. Josip Furlan. Tiskal Dragotin Hribar. Str. 116. Cena nevez. zvezku 80 kr., vez. 1 gld. 30 kr. (Dobiva se samo pri A. Zagorjanu, knjigarju v Ljubljani.) — Pesnika je sitno ocenjati. Ako ga v obče hvališ, tedaj še gre; ako ga v obče grajaš, čujejo se klici: razlôži, dokaži! Ako pa posamezne pesmi prešetaš, menijo, da nisi pokazal pesnika v celoti, da si bil malenkosten. Najbolje se je držati obeh potij.

V zbirki, katero smo dobili nedavno v roke, brali smo največ ljubezenskih pesmij. To čustvo ljubezni je tolikanj prepeto, da zanima naše razpaseno srce samó, ako mu pesnik podá nov obraz, izvoren izraz. To je Fran Gestrin storil sem in tje. Na strani 9 se umetelno poigrava z jezikom, na mnogih mestih nam uga-jajo nenadna nasprotja, na str. 25 nas prevzema mili refrén, na str. 61 je položaj res izvoren. A mnogo je pesmij, ki nam v izbranih besedah ne povedó drugega, nego da je njih oče nesrečen ali zaljubljen: str. 10, 11, 18, 22, 26, 28, 53. Ne vem, zakaj bi morale pesnikove razmere zanimati vsakoga. Čudno se mi vidi, da se nekaterim zaljubljenim pevcem zdi vsak še takó

neznatn dogodek, ki se tiče njih ljubezni, dobra snov za pesem. Ako ne zavlada skoro v mladih pesnikih več moštva, mora postati poezija gola igrača sentimentalnih sanjačev.

Sicer pa ljubezen našega pesnika ni napravila name pravega vtiska, ni našla sočutnega odmeva. Kakó tudi? Zdaj se šeta njegov angelj v mestnem drevoredu (str. 16), zdaj biva na ravni (str. 18), zdaj cvete v daljni gorski vasi (str. 20). In on sam ji je včasih iskreno udan, kmalu toži, da se mu ohlaja čustvo ljubezni, da je minula ljubezen in ostal samo spomin. Njegová izvoljenka je danes zvesta, jutri nezvesta. Vem, da so pesmi zajete iz raznih let, vem, da je naše srcé nestalno, izpremenljivo, a nekoliko jednote in doslednosti vladaj vendarle i v najmanjši zbirki. Kakó naj sicer spoznamo pesnikovo glavo in srcé? In pesnik pravega imena ni, kdor ne more svojim lirskim pesmim postaviti na čelo Gregorčičevega uvoda:

... A kdor pregleda té,
Spozna mu glavo in srcé.

Kako jasno izražena, dosledno označena je Prešernova ljubezen, bodi že kakoršna koli! Pesnik naj bi svoje pesmi vsaj umneje vsprejdel. Tako pa prebravši njegovo zbirko ne vem, ali je še udan, ali ni več, ali še veruje kaki ženi, ali nobeni, ali se mu mrtva ljubezen še kdaj

povrne, ali je na vek zagrebel vse nade, skratka: ne vem nič. In to mehkotno vzdihanje, to nejasno koprnenje, vedno preminjanje čustev in mislij, to nemo zatapljanje v prošle čase, kako bi nas tolažilo, dvigalo, budilo v srcu sožalje?

Ozrmo se na pesmi posamez! Pri prvi ne pogrešam drugega, nego 'motto': post mortem nulla voluptas. Sicer pa je dal pesnik svojim epikurejskim nazorom duška tudi na str. 72 v gazeli. Str. 4. Vetrec sploh nikdar ne greje, zato primera ni povsem vsopredna. Str. 6. Pesnik pravi, da med samostanskimi zidovi otožni mrtveci živé, on pa je našel uzorno ljubezen ob dekletu, ki živeč le njemu mrè (str. 15). Kako sijajna antiteza dveh najkrepeljih oksimorov! Nisem mogel, da ne bi ugibal, kdo huje trpi, ali živeči mrtveci ali mróci živci. Str. 8. Kakó da se je iz viharne burje izcimila kar z lepega mira sapa čista? Str. 10. «Najkrasnejši čudes» bi rad poznal. Tudi v preslavljanju miljenk 'est modus'. Str. 21, 37, 60. Često govori pesnik o svojem «angelju». Nam se zdi ta primera omledna. Str. 60. V zadnji kitici je pač smela želja izražena. Tak angelj bi bil slab tolažnik ob zadnji uri! Str. 83. Vsaj misel je stara, če nič drugega. Porabil jo je Aškerc, samo duhovitejše, lepše. Str. 80. 'Kje noči so...' Da, bile so to noči duha, katerih nikar ne želimo nazaj!

Sploh je pesnik tako razdvojen, bolan, da v jednomer mrè teman, vzdihá umirajoč, bridko joče in to največ zaradi 'stoliste rože'. Zal, da je pesnik toliko svojih dobrih močij posvetil ljubezni, ko vendar

Na zemlji ni je, v raji ni
Žené, ki bi ostala zvesta.

Rekel sem: dobrih močij. Te se tudi v zbirki pojavljajo. Gotovo je nekaj lepih mislij, zdravih nazorov, lepo in zdravo izraženih. Všeč so nam pesmi: Sneg, Čemu, O mraku, Na sveti večer, V hladnici, Pri narodnih pevcih, Na samostanskem vrtu, Na Gosposvetskem polji, Bratom Čehom. Kdo vé.

Odlikujejo se med drugimi epske pesmi in mimo vseh turobno-milo zveneča zadnja pesem: Zadnji brat.

Kar se tiče oblike, rečemo toliko: V svoje stihe je izlil pesnik mnogo ognja in življenja, nekatere pesmi so polne vzleta. Jezik je v obče lep, izbran (časih še preveč), tudi dokaj pravičen. Čudno je to, da rabi za svojivnimi zamiki na dveh ali treh mestih nedoločno obliko pridevnika, ki spada k istemu samostalniku. Tudi na str. 88 bi morala stati določna oblika: jekleni.

Na nekaterih krajih se beró stihí trdo, ker stojé prirodno-dolgi zlogi v tezi. Moške rime so mnogokrat malo čiste in krepke. Naglas ni povsodi organski. Zoperno je čuti sem in tje one stereotipne obrabljene pridevke, kakor krásán, temán, zorán. Tudi obsežni 'uzoren' je na str. 71 suh in prazen.

Upam, da nisem delal pesniku krivice.

Anton Medved.

Stanley in njegovo potovanje po Afriki. V Ljubljani. Tiskali in založili J. Blasniká nasledniki. 1892. 12°. Str. 122. Cena 20 kr. — Sicer si je težko izbrati zanimivejšo

tvarino, kakor je tvarina te knjižice, tudi jo odložiš le nerad, kadar si se vtopil v branje: toda težko je tudi najti v novejšem našem slovstvu knjižico, ki bi bila pisana v taki mešanici, kakor je ta. Jezikovna oblika je — da rečemo kratko — po nekaterih mestih preveč nemarna. Povsodi se vidi, da je delo, pisateljsko in tiskarsko, zvršeno le prehitro. Tvarina je razrejena dobro, pripovedovanje je umno, mikavno, da bi lahko delalo čast slovenskemu delu, ko bi bilo izvirno. Najmanj umevamo, zakaj je v knjižici toliko hrvaških besedij in izrazov. Ali se ne bode izpodtikal nad njimi vsak slovenski bralec, kakor sem se nevoljno izpodtikal sam? Zato je treba odločno zaklicati: Kdor piše, naj tudi zna in hoče pravilno pisati! Če ne, utegnemo zagaziti na čudna pota in si napraviti slovstveno brozgo, nikar narodnega slovstva. Pišite vendar gladko slovenščino, ne take, kakoršna je v tej knjižici, n. pr. na str. 88 ali na str. 113 in drugodi. Za vzgled le nekaj malega: «Prešlo je bilo že več dnij, odkar je Stanley odpotoval iz Monjanga, prešel je šest rokavov reke, silo pritokov in barjev, prevalil je celo silo strmih gora, ki se drže druga druge, kakor valovi na morji... Vsi so bili zdvojeni, dva dni že so se zanašali, da hočejo prispeti k cilju, ali vedno se jim je odmikal.» Nekdaj so nakladali Titani goro na goro, ko so se borili z bogovi, no, Stanley ni storil mnogo manj: prevalil je celo silo strmih gorá, kakor n. pr. prevalim kamen s kraja v kraj, ko mi je napoti.

Založniki naj ne sprejmejo in ne dadó tiskati vsake stvari, ki se jim ponudi, zlasti ne, če neče pisatelj ali prestavljalec z imenom na dan.

Škoda, da kazé omenjene maroge to knjižico, ki ima tudi marsikako dobro stran in kateri bi sicer zaradi snovi želeli mnogo čitateljev.

Dr. Fr. L.

Povesti slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo. Zbral in uredil Andrej Kalan, urednik «Domoljuba». IV. zvezek. Cena 20 kr. V Ljubljani, 1883. Založilo «Tiskovno društvo». Tisek «Katoliške Tiskarne». Dobiva se v «Katoliški Bukvarni». 12°. Str. 107. — Vseh trinajst povestij je takih, da jih čitaš z veseljem, nobena te ne dolgočasi. To je pač v povestih potrebno, sicer ostaja knjiga v omari. Tudi namen povestim je vsem blažilen, nobene ne prebereš, da bi ne ostalo v spominu — rekel bi — nekako zdravo seme. Če se ne oziramo na nekatere malenkosti, smemo imenovati obliko dobro in lepo. Izrekli smo gledé na slovstveno ceno že to željo, da bi se zaznamovali tudi viri, iz katerih so povzete vsaj nekatere povesti. — Dvomimo ne nič, da se jih bodo veselili mnogi bralci.

Dr. Fr. L.

Angelček otrokom učitelj in prijatelj. Izdal Anton Kržič. VII. zvezek. V Ljubljani, 1893. Samozaložba. Tiskala «Katol. Tiskarna». Dobiva se v «Katol. Bukvarni» v Ljubljani. 8°. Str. 48. Cena 12 kr. — Ta zvezek je v nekaterih stvareh še boljši, nego so prejšnji: spisi so dokaj dovršeni in lepi, beseda lahka, otroška in pristrčna, slike izbrane, vsa knjižica res prikupljiva. Že večkrat sem poudarjal, da so mnogi spisi